

Kraków, 16.11.2021 r.

Tytuł pracy doktorskiej:

ARCHITEKTURA STOSOWNA

Współczesne tendencje projektowe w architekturze krajów rozwijających się

Autor: mgr inż. arch. Jakub Turbasa

Promotor: prof. dr hab. inż. arch. Tomasz Kozłowski

Praca doktorska opracowana na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej

Streszczenie:

Przedmiotem pracy jest zagadnienie stosowności w architekturze ze szczególnym uwzględnieniem tendencji projektowych w krajach rozwijających się. Praca składa się z części teoretycznej ukazującej zarys idei stosowności w historii myśli estetycznej oraz architekturze, jak również stara się określić ogólną charakterystykę architektury stosownej. Kolejną część rozprawy stanowi opis rozwoju idei stosowności (*appropriateness*) w XX wieku wskazujący na nią jako na naczelny atrybut rozwoju, technologii, sztuki budowania czy ekonomii w rodzących się od lat 60. światowych tendencjach. Przedstawione zostały tło historyczne, prądy myślowe oraz postacie przyczyniające się do powstania i rozwoju ruchu o międzynarodowym zasięgu – tzw. ruchu Stosownej Technologii (Appropriate Technology). Idee ruchu Stosownej Technologii (ST) opierać się mają na holistycznym podejściu do społeczeństwa, środowiska, technologii, architektury i innych wymiarach rzeczywistości, z naciskiem na kraje rozwijające się. Jest to koncepcja obejmująca całe spektrum poszukiwań najstosowniejszych rozwiązań. Żywi przeświadczenie, że wszystkie wspomniane dziedziny i zjawiska są ze sobą powiązane. Poddaje krytyce postawę nastawioną przede wszystkim na wzrost gospodarczy, rozwój, zysk ekonomiczny, anonimowość w architekturze, nadmierną eksploatację zasobów naturalnych oraz zanieczyszczanie środowiska. Przyczynia się do uwrażliwienia i ukierunkowania na człowieka, jego otoczenie, kulturę, lokalne materiały, klimat, środowisko, wsparcie najuboższych, zrównoważenie oraz pewną powściągliwość. Praca porusza tematykę rozwoju teorii oraz praktyki ST. Analiza postaw propagatorów ruchu, architektów, teorii projektowych oraz konkretnych realizacji stanowi próbę ukazania stosowności jako istotnego atrybutu w kształtowaniu architektury. Analizie poddane zostały współczesne realizacje w krajach rozwijających się. Rozprawa odnotowuje także kwestie kontrowersji związanych z ruchem ST. Celem pracy nie jest arbitralne rozstrzygnięcie, jaką architekturę należy uznać za stosowną. Stara się określić charakterystyczne cechy architektury stosownej – w rozumieniu ogólnym oraz jako architektury bazującej na ideach ruchu Stosownej Technologii. Jest próbą usystematyzowania i określenia kryteriów stosowności oraz wskazania ich wpływu na współczesne tendencje projektowe, w szczególności dotyczące kształtowania architektury w krajach rozwijających się.

Słowa kluczowe:

architektura stosowna, ruch stosownej technologii, stosowna technologia, stosowność, architektura w krajach rozwijających się.